

Tol maac nuunä

Wargak thuɔɔkni ke kuic wec

En Department of Health and Human Services ce läär kɛliw ɛmɛ rialikä ke höö bi min bi lat ɲac ke höö bi tɛkdu gan kɛl ke tɛk nɛɛni tin kɔŋ tin te pinydu tin dɔŋ dee riek maac nuunä ke jiek.

Ke kuic läärä ɛ jɔc ke kuic maac ken rik tin ruɔp-ruɔɔp, liŋ raadiɛw in ruac rɛi wec in tiɪ thin ke kuic rikni tin ruɔp-ruɔɔp kie guil www.emergency.vic.gov.au

Mi ci je nɛn en höö ci riek tuɔk ɛ rup-rup, ni cian bi dhil guɔɔr ni min ba lark ɛ jen kuic rikä nɔmɔ cet ke kuäär thurbieɛl ambulanthi, boolith kie laat ke kuic maac.

Dup tin tuɔk ke mac nuunä

- Mac nuunä ɛ mac kɛl mi dak-dak mi laa tuɔk guathni tin cian ke ɛ naath ti ɲuan. Mac nuunä laa cuuce naath ke guaath mi bäär kä jen bä bɛc yienyde.
- Tole te reide ke ɲɛth mi puoth-puoth, piw, jiom ti te reidiɛn ke karbuɔn mɔnɔkthaad, kabɔn dayɔkthaad, naitöröjiin. Thaɲɲkien ken mää nuunä la ken thälpar ɛ nooŋ mi te ke ɲuäny mi jiääk.
- Ke gör läärä cian ke kuic kä min deri lat, liŋ raadiɛw in ruac rɛi wec in tiɪ thin ke kuic rikni tin ruɔp-ruɔɔp kie guil www.emergency.vic.gov.au
- Naath tin teke juath laaac ken juath puɔɔth, cet ke juey in cɔali athma in laa rot yië ran, gaat tin tɔaatni ɛ räth kä tin runkien (14), män tin ruëtni kɛl ke naath tin cop runkien 65 ken ken tin laa cuc ke lueŋ tuɔɔl ke höö laa bɛcɛ kä ke en höö bi ke yiee.
- Mi ti ke juey laaac kie puɔth, käni wal cet ke duɔɔp in caa lar ji. Naath tin teke athma bi raan dup athmakäde tit kä be walk ɛ tin dëe tek gan dhil rɔm cian.
- Mi ti ke juey kie ram kɛl dɔdiɛn mi yooŋi tekde ke juey mi cet ke mi took riek tuɔɔle, cɔl kim (NURSE-ON-CALL) ke talepoon ɛmɛ 1300 60 60 24 kie gor guaath wal.
- Naath dial tin cuc ke yië in yië ke je, rooth yieekä kie root laaac bi ke dhil mal we guaath walk ɛ pɛth a ke cɔɔl – call 000.

Nuɔɔn ɛɲu?

Nuɔɔn laa tuɔɔke guathni tin hɔc tin dol ɲɔak rɔ thin tin ci liw cet ke ley ken jien.

Ken tin nööŋ ke je deri ke jiek wiic muɔɔn kie piny muɔɔn ɛ räth piny ke mitiri ti nan ke wic muɔɔn.

Nuɔɔn te reide ke karbɔn mi diit kä te reide ke piw. Mi cɛ kööt en nuɔɔn. la mar nhial je a waan, ma cruɔɔp amäni leth can mi diit bä dere nuɔɔn wan.

Tol maac nuunä ɛɲu te reide mɔ?

Guathni ti ɲuan mac nuunä la tuɔɔke guaath mi nan ke naath, be ku pɛt ke huaath mi bäär kä /ce mal liw.

Guaath in pete thin ken diide nyooth diit tuɔɔl in be nööŋ. Tol maac nuunä mi pet:

- Dere gooy joam yar guathni tin thieek ke je
- Te reide ke ɲɛth mi puoth-puoth, piw, tul, joam cet ke karbɔn mɔnɔkthaad, karbɔn dayɔkthaad ke naytöröjiin hokthaad, kä jen bä dre thalpar nööŋ mi teke ɲuäny mi jiääk
- ɛ riek puolä puaany kä naath tin thieek ke mac, cet ke guath tin lat ke kuic rikni tin ruɔp-ruɔɔp.

En tol enu dere nööŋo rei puolä puaanydä?

Naath tin cien kie lät gaaath mī thiak ke mac nuunä ke ken naath tin thiak höö de rieċ tuuol ke mal jiek.

Taa in de tole mal yär puol puaanydu we keel ke pek runiku, mī tii ke juey nī wen, gooy puoŋthku ke wedien keel ke tol ken niec in ci njic tuol.

Naath tin teke juey laaac kie puoŋth, cet ke athma, gaat tin pek runkien (14), män tin ruët ken naath tin bääl runkie 65 ke ken la te ke rieċ mī diito rei tuuol ke ciaan in yiëe ke ke.

Mī tii ke juey laaac kie puoŋth, käni wal cet ke duuop in caa lar ji.

Naath tin teke athma bi raan dup athmakäde tit kä be walk e tin deë tek gan dhil rom cian

Mī tii ke juey kie ram kel dadien mī yooŋi tekde ke juey mī cet ke mī took rieċ tuuole, col kim ke talepoon eme 1300 60 60 24 kie gor gaaath wal.

Col ëëë mī tee ke ram cuc ke yiëe in yiëe ke je, rooth yieekä kie root laaac bi ke dhil mal we gaaath walk e pëth

Enu mī de lat ke höö bä tekdä gan ke tol ke cäng maac nuunä?

Mī /ci je gor en höö bi thieek ke gaaath eme, bi rō dhil woc gaaath maac nuunä. Guil www.emergency.vic.gov.au ke min tuok ke gooy joam ken läärj tin kōŋ.

Mī cienj kie läti gaaath mī thiak ke mac ken kä thiän ke tol, päl jal raar ken ŋaari keel ke lat ti tiak-thiaak. Naath tin teke juey laaac ken puoŋth bi ke dhil loŋŋ ke gaaath mī lem.

Mī cäng /ci dual ke mac, nyuri dueel gaaath mī thil tol mī lote rō. /Cuu wernyin ken bap lep.

Mī leth how kä ci maruor lep, gäke ke höö ‘bi jiom eme jal’ kie ‘nyok jiom ke kän’. Enō be tol in bä rec jakä kuiy.

Mī /ci dhōoru goaa, kä lote rō, deri le jien e mäāth gaaath in te tol thin. Guäli gaaath mī ken tol cop thin kie wer duel mī caa täth ke jiom mī goaa cet ke duel buokni, gaaath dolä wec kie gaaath kōkä.

Mī lote rō, guil naath tin tō dōŋ tin thieek ke ji tin dōŋ de luäk gor.

Kä lath kuumä nhiam ran?

Wargak tuuol in nyun-nyun, pute kie yieen /caa ji de luäk ke gan tuuol ken ŋëth in puoŋth-puoŋth ken joam.

Kuum nhiam in caa lat e goaa (kuumP2) dere ji gan e goaa ke /ci jiom tuuol ŋëthä de we loocdu.

Enot kenj je nī car i bi kuum nhiam P2 lath, tit höö:

- Jen laa lethe kä /ce ji nhok yiëe e goaa
- Naath dial tin teke juey laaac kie puoŋth e ke thiele ke naath tin ŋac wal e not ken ken ke nī lath
- /caa nhiam ran kum e goaa mī tii ke miem tiäk kie thuok
- Kan ke lak ke kuic gan
- /caa ji gan ke joam cet ke karbon monokthaad.

Hän dieeri eloŋ ke tek leynikä. Enu mī bä lat?

Ke cäng maac, mī lote rō, nooŋni leyku duel ke ji keel.

Mī dieeri ke kuic leyniku wer kä muktäp leyni.

Mī dieeri eloŋ ke tek leyniku, wer kä muktäp leyni kie Department of Environment, Land, Water and Planning kä thiech muktäp laadni ke 136 186.

Hän dee math ke piw nhial kä dhaarä?

Mathni piw maathuur. Mī tii ke dhaar piini nhial kä jiekj ke ke thokdu, guici ke kie ŋuäny ke ke taa mī /ci je in wen, /cuu ke math, jakni ke kä nyin puokä kie e ley math ke.

Wer kä muktäp Puoŋth Pieny in te wecdun kie kä Department of Health and Human Services gör läärä mī lem.

Enu de lato cien?

Mi nuäny duelu ke tol kä ci tol nuock, lep duel ke höö bi cien ken jiom ben rec, kä bi jiom we rei can.

Wucni duel piw. Lak kuak dial tin te duel ke thaabuuny ken piw.

Mi te bieyni nhial kä naap ke guaath in te tol thin, nyok ke ke lak. Mi not tol thin, kot bieyni rei duëel kie ke karap in laa koot bieyni.

Läär mi lem

Vic Emergency

Ke gör läärä mi lem ke kuic rikni tin ruop-ruop wer kä: www.emergency.vic.gov.au

Radiew rei wec ke kuic rikni ruop-ruop

Ke kuic läärä min te thin täme ke kuic rikni tin ruop-ruop, liejni ke radiew in te wic ke kuic rikni tin ruop-ruop.

NURSE-ON-CALL

Ke gör läärä ke pëth ke kuic puolä puaany ke kim mi nath ke, rei thaakni ti 24 ke can, nin 7 ke juok, col 1300 60 60 24.

Department of Health and Human Services

Ke gör läärä mi lem ke kuic puolä puaany ke luen in noon tol maac nuunä je, kie ke jiäak pini nhial tin te kä dhaar, col 1300 761 874 ke rei thaakni lat.

EPA Victoria

Läär ke kuic gooyä piini ken rik tin kon tin noon mac ke rei wec bi ke jiek kä EPA Victoria ke 1300 372 842.

Kuumë wec

Wer kä kuumë wec ke höö ba ji we lat min tuok ke ciaan piini nhial tin te rei dhaari.

Ke jiek wargakä neme ke duop mi höön ke talepoon 1300 761 874, ke National Relay Service 13 36 77 mi goori je, kie imëel yupä pieny.healthunit@dhhs.vic.gov.au

Thöp ke luande kä be raar kä Kuumë Victoria, 1 Guaath Riäjä, Melbourne.

© Wec Victoria, Department of Health and Human Services Pay Wälkel 2016.